17

DISSERTATIO MEDICA INAUGURALIS, DE

ARTHRITIDE.

QUAM,

ANNUENTE DEO TER OPT. MAX.

Ex Auctoritate Magnifici Rectoris,

D. ALBERTI SCHULTENS,

S. S. THEOL. DOCT. ET LINGUARUM ORIENTALIUM PROFESSORIS, COLLEGII THEOLOG. ILLUSTR. AC PRÆPOT. ORDINUM HOLL. ET WESTFRIS. REGENTIS. MSS. ORIENTALIUM LEG. WARNER. INTERPRETIS.

NEC NON

Ampliſſimi SENATUS ACADEMICI *Conſenſu,*
& Nobiliſſimæ FACULTATIS MEDICÆ *Decreto,*

PRO GRADU DOCTORATUS,

Summiſque in MEDICINA Honoribus & Privilegiis ritè ac legitimè conſequendis,

Eruditorum Examini ſubmitit

ALARDUS VAN DE VELD, ZUTPHANIENSIS.

Ad diem 8. Junii 1739. Horâ locoque ſolitis.

LUGDUNI BATAVORUM,
Apud JOHANNEM LUZAC, 1739.

DEO,

PATRIÆ,

PARENTI,

CONSANGUINEIS,

PRÆCEPTORIBUS,

ATQUE

AMICIS.

Hanc Diſſertationem, eâ, quâ par eſt, reverentiâ,

D. D. D.

AUCTOR.

dos bonos humores. Qui ſeminium morbificum dicunt, nil explicant; morbus enim non eſt creatura ſemine propaganda. Qui præter deficiens requiſitum ad actionem laudabiles humores parandi alias cauſas adſtruunt, minus medicè loqui videntur.

§. X I.

Connata eſt, ſi Mater cæterum ſana, tempore geſtationis errore diætæ, ut nimio otio, &c. in hunc affectum incidat, & eum fœtui, communem cum Matre vitam agenti, communicet, ut ſic Arthriticus naſcatur, aut matura ætate ea corripiatur, dum vis vitæ major, & canales ſolidiores facti magis reſiſtunt; licet id rarius contingat, fieri verò poſſe ratio perſuadet, & aliquando factum referunt Practici.

§. X I I.

Acquiſita eſt, quæ poſt nativitatem oritur a vitio commiſſo in ſex rebus, quas Medici vocant nonnaturales.

§. X I I I.

Ratione ſubjecti utrumque ſexum data occaſione adoritur, nulla quoque ætas ab ea ſecura, quanquam Hippocrates dicat *Aph.* 28. *Sect. VI.* Eunuchos non laborare Podagra: nec Mulieres, niſi menſes ipſis defecerint, *Aph.* 29. *Sect. eadem*: nec Pueros ante Veneris uſum, *Aph.* 30. *Sect. allegata.* Nihilominus obſervationes docent, ut a Cl. Domino Ooſterdyk Schacht, longo rerum uſu expertiſſimo Profeſſore meo ad cineres colendo, in Collegio Practico audivi, non tantum pueros ante Veneris uſum, verum teneros infantes hoc morbo laboraſſe; item fœminas quibus menſtrua legitimè proceſſerunt.

Forte conſtitutio aëris, aquæ & loci, in quo Hipp. degit, item ratio victus in cauſa fuêre, quod Hipp. Eunuchos, Mulieres, Pueros exceperit. Frequentius tamen accidere ſolet poſt trigeſimum annum, notante Clar. Boerhaavio. in aureo ſuo

B li-

libro *de cognoſcendis*, *& curandis morbis*, *Aph.* 1255.

§. XIV.

Quamquam ratione ſubjecti nulla ætas immunis ſit, frequentius tamen adoritur adultos, quàm pueros, frequentius adhuc ſenes, quàm adultos; ſi ſenes corripiat, præclare notat Sydenham, eam rarò fore periodicam, eo quod vita citius deficiat, quàm morbus ad ſtatum pervenire poſſit. Accedit, quod ſi ſenes ſemel invaſerit, nunquam eos perfecte ſanos relinquat ob vires vitæ ex ſe jam deficientes, ipſo morbo magna ex parte conſumptas. Præterea materia Arthritica in iis ſemel fixata, ob vitæ defectum, nec movetur, nec ſubigitur, ut ad alia emunctoria reducatur, & eliminetur, quod non ita in juvenibus obtinet; raro ſenex quin conqueratur de doloribus juncturarum, non quod ipſa Arthritis in iis præſto ſit, ſed quod gluten illud pingue Haverſianum, oſſium extremorum in articulis lubricans, deficiat, & ligamenta exſiccata, & ad motum inepta reddita fuerint.

§. XV.

Ratione tempeſtatis ut plurimum incidit, redit tempore verno, & autumnali, quoniam hiſce temporibus, maximè vere, humores moventur: *Vere calor redit oſſibus.* Virgil. Autumno mutatio aëris inſolita & fructus horæi, ut cauſæ procatharcticæ, prædiſponentem in actum deducunt. Aëre pluvioſo exiſtente Arthritides contingere ſcribit Hipp. *Aph.* 16. *Sect.* III.

§. XVI.

Ratione indolis dividi ſolet in fixam, & vagam, hæc totam œconomiam animalem oberrans, nunc articulos pedum, nunc manuum, nunc coxas, humeros, ſpinam afficit: cæterum genibus magis infeſta, lumbis, & coxendici, quandoque ce-

re-

rebrum, pulmones, vel alia viſcera diſcrucians; at ſi viſcera afficiat, potius Rheumatiſmus dicendus: nec alia videtur differentia Rheumatiſmum inter, & Arthritidem, niſi quod Rheumatiſmus ſit univerſalior, Arthritis modo circa juncturas quorumcunque artuum; dum materiæ Rheumaticæ ad has partes contingat fluxio, collectio, obſtructio propter anguſtias canalium, irritatio nervorum, roſio, dolor verbo Arthritis. Quænam autem materia Rheumatica ſit inferius inquiremus. Fixa verò eſt, quæ ſedem ſemel occupatam conſtanter ſervat.

§. XVII.

Ex dictis (§. XVI.) ſequitur Arthritidem eſſe ſpeciem Rheumatiſmi hinc inde in corpore oberrantis, *Chiragram*, ſeu dolorem articulorum manuum, *Gonagram* genu, *Podagram* pedum, Malum iſchiaticum oſſis coxendicis eſſe ſpecies ipſius Arthritidis, quæ ſuis nominibus partem affectam indicando ſe diſtinguunt. An Arthritis eſt vera inflammatio cum dolore, tumore, febre? An reſolutione terminatur? An in alios morbos abit?

§. XVIII.

Signa diagnoſtica, ſeu præſentia, ſive vaga, ſive fixa fuerit, ſunt ſequentia: percipitur tumor, rubor, dolor in juncturis ad motum invaleſcens, major vel minor, prout cauſa major, aut minor ſubeſt; febris continua ad 14. primos dies; urina prodit coloratior, quiete ſedimentum rubrum, & quaſi arenulis refertum deponens; alvus in principio conſtipata; appetitus imminutus. Vid. Boerh. *Aph.* 1261.

§. XIX.

Signa anamneſtica, quæ ut cauſas antecedentes conſideramus, ſunt primo aër nebuloſus, pluvioſus, auſtrinus, impurus, ſi æger in eo diu degit, humi ſub dio per noctes dormi-

vit, hac occaſione facile immedicabile Rheuma contrahitur, niſi mox artis auxilium adhibeatur; item calefacto corpori ſubito admiſſum frigus.

§. XX.

Alimenta nimis exquiſite compoſita, ut varia eduliorum genera, aromatibus palato gratis ſcatentia, ex diverſiſſimis conflata; quibus ars culinaria plus valet ad producendos morbos, quam Natura, & Medicina ad eos ſanandos. *Tria mala eveniunt ob ciborum varietatem; nimium comeditur, minus coquitur, & minus perſpiratur.* Sanct. Med. Stat. Sect. 3. Aph. LI. Veritatem aphoriſmi hujus quilibet affirmabit; grata varietas ſpecioſe ornata blanditur oculis; aromaticorum admixtorum effluvia ad olfactus organum pertingentia mentem ad appetendum excitant; guſtus exquiſitos ſapores advertens, hi vero cum cito viam, in qua gratiam pariunt, tranſeant, ulterius percipere geſtit; hinc impletio oritur, hinc ventriculo & toti naturæ bellum movetur, tam in quanto, quam in quali. Moles nimia excedit vires digeſtrices, inde cruditas, & morbi ſpontanei, &c. Qui cauſis hiſce non poſitis minimè nati fuiſſent, inquit idem Sanct. Sect. 3. Aph. LXXXIX. *Nemo incidet in morbum, ſi ſedulo prævideat, ne cruditatibus laboret.* Aromata quæcunque oleum acre in ſe continent, quod in corpore noſtro calore, humore, attritu ſolutum, in minimas moleculas diviſum, liquidis noſtris mixtum, in minores canales fertur, nervoſas membranas in contractionem ſtimulat, quæ irritatæ promovent ingratum hoſpitem in canales minores, minoreſque, donec inveniat reſiſtentiam non ſuperabilem, uti in membranis tenſis, ut perioſteo, vaſis ligamentorum, &c. hoc in loco deſtructor inimicus moratur, vires exerit, ſolutionem partium molitur; diſtenſionem, tumorem, dolorem creat, febrem excitat, donec ſpontanea mutatione, blando vitalium humorum acceſſu, mobilis redditus, reliquæ maſſæ ſanguineæ communicatus, ad emunctoria naturalia lege circuitus expellatur, ægerque pro tempore liberetur, aut ad alias partes feratur.

tur. Solutionem hanc quoque fieri concipimus, ſi vaſcula ultra tonum infarcta, elatere ſuo deſtituantur, ubi humorum a tergo appulſu incarcerata materia propellitur, & ſic cauſa morbi expulſa, quieſcit effectus, donec recuperato elatere rurſus infarciantur eadem paſſura. Hæcce ratiocinia confirmat periodus, fixatio, vaſculorum cum materia obſtruente in calcem converſio; item juvamen ab aqua affuſa, urina craſſa, multa, alba reddita; dyſenteria &c. Horum omnium rationes ex antedictis demonſtrandas ſuſcipimus, imo quænam ſit materiæ indoles, & quis modus agendi, quod ſupra promiſimus.

§. XXI.

Potus generoſus affatim ſumptus, ut vinum rhenanum &c; liquorum ſpirituoſorum abuſus vaſcula ante terminum indurans, humores coagulans, ſecretiones, & excretiones turbant.

§. XXII.

Victus auſterus, vita laborioſa quoque miſeros tenuioris fortunæ homines in hanc calamitatem præcipitant, ſed hos moderata quies, bonum alimentum, vinum generoſum, curare poſſunt, licet in ditioribus ſint cauſæ morbi.

§. XXIII.

Vita deſidioſa genio indulgens, ſomnus protractus, curioſo victu utens, Arthritidem accerſere ſolet.

§. XXIV.

Animi affectus triſtes maxime corpus ad hunc morbum prædiſponunt, humorum circuitum tardando, in hoc animi pathemate actio cordis adeo eſt imminuta, & reſiſtentia ſolidorum adeo aucta, ut vix ad extremos fines humores vitales defe-

rantur, quod demonſtrat pallor, frigus, quo ſolent affici, emaciatio totius corporis, digeſtio fere abolita, ut quandoque immemores ſint neceſſitatis reficiendi corpus. Qui igitur a Parentibus Arthriticis nati ſunt, cane, & angue pejus fugiant triſtitiam. Effectibus hujus pathematis probe conſideratis, licet modum agendi ignoremus, facile concipimus ſtagnationes in vaſculis ligamentorum naſci poſſe, & ita cauſam proximam generari. In his conſiſtit ille character Podagricus Helmontianus, qui certe eſt ens phyſicum juxta tritum illud: *tangere, vel tangi, niſi corpus, nulla poteſt res.*

§. XXV.

Evacuationes conſuetæ ſuppreſſæ, ut hæmorrhagia narium; hæmorrhoïdes; purgationes menſtruæ in ſexu ſequiori; ſudor; perſpiratio ſanctoriana; urinæ parcior ſecretio; fluxus alvi quibusdam familiaris, non debilitans, præpoſterè cohibitus; maxime ad hunc morbum ſuſcipiendum corpus disponunt. Hac ratione inductus videtur Hipp. dixiſſe, mulieres hoc morbo non laborare, niſi ex defectu menſium & 2. *Proreth. Fit autem hic morbus iis, quibus in pueritia, & juventute ſanguis ex naribus fluere deſiit.* Item evacuationes nimiæ naturam debilitantes, ut bonum ſuccum nutritium generari nequeat, ut venæ ſectiones nimis frequenter repetitæ; purgationes inconſultæ; & ſimilia, quæ privando corpus bonis humoribus varias Cacochymias inducunt, aſſumpta enim per actiones vaſorum, & viſcerum, humoreſque inquilinos in noſtram ſubſtantiam converti debent; ſi in his defectus ſit, cruditates generari neceſſe eſt, *Cauſarum princeps immoderata Venus*; ſi his reliquæ cauſæ huc uſque recenſitæ accedant, Arthritidem facile produci obſcurum non eſt. De diſpoſitione hæreditaria, & morbis prægreſſis ſuperius dictum, vid. Boerh. *Aph.* 1255. & *ſeq.*

§. XXVI.

Cauſa proxima eſt obſtructio vaſculorum minimorum arterioſo-

ſorum, nervoſorum liquido crudo, tenaci, acri ſtimulante ad tranſitum inepto, ipſorum canalium anguſtia errore diætæ acquiſita, vel a diſpoſitione hæreditaria; talis cruditas debetur ingeſtis, debilitati viſcerum, excretis, & retentis, ut ſuo loco diximus.

§. XXVII.

Hic affectus, licet non lethalis, tamen adeo curatu difficilis ſemper habitus fuit, ut jam cecinerit Ovidius:

Tollere nodoſam neſcit Medicina Podagram.

Et divus Senex contracto, & completo ſermone, ſiſtit multorum annorum ſerie per experientias conſuetum morbi hujus exitum edoctus, 2. *Proreth.* de Podagra hæc habet: *quicunque aut ſenes ſunt, aut circa articulos callos tophaceos habent, aut ærumnoſe vivunt, ſiccam alvum habentes, hi omnes ſani fieri non poſſunt humana ope, quantum ego novi; ſanat hos quidem optime dyſenteria, ſi ſupervenerit, ſed & aliæ eliquationes valde proſunt, quæ ad infernos locos repunt; qui vero juvenis eſt, & circa articulos nondum callos habet concretos, & accurate vivit, & laboris amans eſt, & alvum bonam habet ad obediendum pro ſtudiorum ratione, hic ſane Medicum intelligentem nactus ſanari poterit.*

§. XXVIII.

In his §. XXVII. & antecedentibus, ſparſim, ſed ordine dictis, omnia continentur, quæ de Arthritide dici poſſunt, tam quoad cauſas, quàm quoad eventum, quantum ex optimis Auctoribus ſcire & ratiocinio aſſequi potui; ſi adjiciatur, quod etiam in juvenibus, licet, ut Hipp. ſuadet, prudenti Medico obedire vellent, ſanatio integra ſperari nequeat, quatenus alteruter parens ante Podagra laboraverit, atque æger jam pridem paroxyſmum ſit expertus; ſi vero, prognatus licet a parente podagrico, nunquam ante hunc morbum paſſus ſit,

tunc

tunc bonis remediis interdum effici poſſe putamus, ut de futuro morbus avertatur: non enim neceſſario per hæreditatem transfertur, ut experientia docet; quanquam propagatio frequentior ſit.

§. XXIX.

Acquiſitam Arthritidem, ſeu Podagram ſanabilem eſſe, & ſanatam ſæpius fuiſſe aſſerunt Hartmannus, Helmontius, aliique plures; ſpei igitur, & medicamentis locus eſt.

§. XXX.

Dirus licet morbus ſit, vix tamen eo quiſquam interimitur, niſi ad extremum multorum annorum decurſu pervenerit, ubi paulatim ad interiora vitæ penetralia repit, actiones naturales lædit, tum integram ſpinam dorſi, & vertebras cervicis invadens, diu ſupervivere non permittit, natura demum debilitatur, ut materiam Arthriticam amplius ſubigere, & ad exteriora amandare nequeat, ſed in viſceribus, nerviſque relinquere cogatur, & ſic cauſa morbi cauſam vitæ ſuperat. Quidam dicunt ſe dolorem Arthriticum in ipſo ventriculo perſentiſcere, forte a conſenſu nervorum octavi paris alibi affectorum, hoc ſignum eſt mortis brevi ſubſecuturæ. An Arthritis eſt morbus nervorum? Juvantia nervina videntur id docere, qualia ſunt ſpiritus lavendulæ ſæpius rectificatus; albumen ovi recens conquaſſatum deglutitum.

§ XXXI.

Qui in provectiore ætate Podagrici fiunt, plerumque ſunt robuſtioris conſtitutionis virium naturæ nimium fidentes, vino, veneri indulgent, in errores diætæ ſuſque deque ruunt, maluntque diros dolores ferre, quam a perverſo vivendi more recedere, hi curari non poſſunt, inutili ſua libertate abutendo in ſeros annos doloribus torquentur, donec vita ſucumbat.

con-

Contra ſi morigeri ſint, & prudentem Medicum nacti, ſi non penitus liberantur, ſaltem tolerabiliores experiuntur paroxyſmos.

§. XXXII.

Non igitur tantum morbi magnitudo conſideranda, ut Epirotes Philippus in amico Regis Antigoni hydropem conſideravit, ſed & animus ægri, ut nobilis Medicus Chryſippi diſcipulus animum ejuſdem ægri pro ſigno mali eventus reſpexit; hic ex eo mortem, ille ex mediocri morbo ſalutem promiſit. Mors intemperantiam ſecuta, confirmavit augurium hujus; mediocris morbi ſtatus fefellit prædictionem illius. vid. Celſ. L. III. C. 21.

§. XXXIII.

Metum mortis non ſolet incutere cum potius ſenio, quàm Podagra confecti moriantur, nec ipſi ægri paroxyſmum quot annis bis vel ter reducem, aliquoties experti mortem ex morbo formidant. Huc pertinet dictum Celſi: *Facile ſecurus eſt aliquis in iis, quæ ſæpe ſine periculo evaſit.* L. II. C. 2.

§. XXXIV.

Quæri poſſet: an Podagra conducit ad longævitatem? Huic quæſtioni reſpondere poteſt: protractæ vitæ Podagricæ duæ potiſſimum ſunt rationes. 1. Hi ut plurimum robuſtiores fuêre, & organa vitalia ut cor, pulmones, validiora habuêre, hinc laudabiles humores (qui optime medicamenti antipodagrici vice funguntur) confecêre; nunquam vitæ diſcrimen, ſi ejus cauſa ſit fortior cauſa morbi; per vitam hic intelligimus omnes actiones ſuperſtites. 2. Solent vitare noxia, omneſque cauſas, quibus dolores exaſperantur, experientia edocti, quæ lenimen adferunt. *Quiſque experimentis in ſe credere debet*, inquit Cels. L. IV. C. 19. Et Ovid.

Qui ſemel eſt læſus fallaci piſcis ab hamo,
Omnibus unca cibis æra ſubeſſe putat.

§. XXXV.

Curatio hujus mali in eo potiſſimum conſiſtit, ut remedia cauſis opponantur, quæ ſi cognoſcantur, corrigi, & ſuperari utcunque poterunt. Si vinum, venus, edulia, otium anſam dederint, aſſueſcat potui aquoſo, abſtinentiæ, victui ſimplici, labori; ſi animi affectus; quies animi imperanda; ſi diſpoſitio hæreditaria, & morbus nondum præſens; dictæ jam cauſæ evitentur, propoſitaque remedia adhibeantur; ſi evacuationes ſuppreſſæ morbum induxerint, debitis remediis revocentur, ſi viſcerum debilitas ab inanitione, aut victu auſtero cum duris laboribus, protractis vigiliis, adhibeant potum generoſum, alimenta boni ſucci, quantum res domeſtica ferre videtur; ſi vero ſenio vires confectæ, electo Medico dignum eſt nil agere, inquit Helmontius. *Natura repugnante nil Medicina proficit.* Cels. L. III. C. 1. Ne vero a Medico deſeri videatur, blandum victum ei imperare, & quædam lenientia præſcribere poterit, aſt tractare ſenem Podagricum res eſt utplurimum Medico molestiſſima, hinc ſemper antipathia inter ipſos, & ſeniores Medicos. Si nunc Medicus ipſe Podagricus ſit, ut Sydenham, tanto pejor, niſi cum iis jocari amet.

§. XXXVI.

Cauſis igitur bene cognitis ipſa ægri conſtitutio, indoles, mores quoque perpendenda ſunt: ſunt quædam proprietates hominum, ſine quarum notitia non facile quidquam in futurum præſagiri poteſt. Celſ. L. II. C. 2. Dico, nec morbus hicce curari. Solicite proinde inquirendum, quid in ægro morbum exaſperet, & a quo lenimen ſentiat; a juvantibus enim, & nocentibus optima habetur indicatio, quod uni in ſalutem, ſæpe alteri in mortem operatur; ſi acrimonia acida, ut a vinis aci-

acidis, conveniunt alcalia fixa, volatilia; ſi alcalina; antedicta erunt medela.

§. XXXVII.

Si ſcorbutus, aliique morbi viſcerum, febres diuturnæ, Arthritidem induxerint, ii primo curandi, ut cauſa auferatur: ſi noſco cauſam, inquit Sydenham, par ſcio morbo remedium, niſi partes deſtructæ ſint.

§. XXXVIII.

Ex generalibus præmiſſis ratio victus, reliquarumque rerum non naturalium uſus intelligitur, in quibus potiſſima curatio conſiſtit.

§. XXXIX.

Curam ſpecialem, neſcio quo molimine, inſtituunt Practici, minime inter ſe convenientes, unus hanc, alter aliam in ægro cauſam agnoſcit. Felicem puto eum, qui ægrum ipſum, ſigna, ſymptomata, partis affectæ indolem, actionem pro auctore habeat, dummodo ſolida inſtitutionum doctrina, qualem Cl. Boerh. dedit, imbutus fuerit, cui ipſe incomparabilis vir praxin ſuam ſuperſtruxit, habuitque exitus longe feliciſſimos.

§. XL.

In cura igitur ſpeciali primo conſideranda ætas ipſius morbi: an modo periodicus ſit, & quænam ægri conſtitutio, a qua cauſa, ſive vaga, ſive fixa fuerit Arthritis, parum refert, qui fixam curare noverit, vagam facile ſuperabit, cum cauſa ejus mobilior ſit, & leviori negotio ad univerſalia, aut particularia emunctoria duci queat. Sumamus pro exemplo Podagram, utpote affectum frequentiorem primario oriri ſolitam, ſi hanc quis ſanare ſciat, aut imminentem præcavere, Gonagram, iſchiaticum Ma-

 lum,

lum, Chiragram, & ſimiles Rheumatiſmi proles & curare & præcavere poterit. Conſiderabimus eam in ſtatu adulto, ut ejus contra remedia pertinacia, horum verò contra illam vires innoteſcant luculentius. Quamquam Lucianus dominatricem contra omnium remediorum genus ſævitiem comicè depingat, ut apud ſydenhamum videre eſt; minime tamen de ſubjugatione ejus deſperandum; creavit Deus medicamentum, arma igitur dedit, quibus eam in & externe adoriemur. *Humanitatis eſt etiam deſperatis ferre auxilium.* Solenander.

§. XLI.

Externa medicamenta commode ad duas claſſes reduci poſſunt: 1°. ſolutionem continui inducentia, ut V. S. ſcarificatio, cauteria; V. S. morbum non attingit, licet inflammatorius ſit, niſi forte a nimia fluidorum copia ortum duxerit, recenſque fuerit, ut exceſſu ſublato appropriatis alimentis laudabilis chylus, & reliqui humores promtius, elaboratiuſque conficiantur, quibus ipſa natura, utpote medicatrix optima obſtruſos receſſus penetret, cauſamque inibi latitantem moveat, ſubigat, exterminetque. Scarificationes, & Cauteria aut raro, aut nunquam in uſum vocanda exiſtimamus: profundius ſubſiſtit malum, quam ut novis his morbis inductis expugnetur, quin potius exaſperetur irritata in ſede ſua dominatrix. Verum aliis nil proficientibus ad epiſpaſtica confugere quandoque licet, maxime in initio in pituitoſis, in quibus lenta humorum circumductio, ut oriatur febricula primo in loco affecto, dein motus totius maſſæ ſanguineæ acceleretur, ut hac ratione cauſa morbi mota expugnetur. Audax nihilominus conſilium hoc atrox dolorum cruciatus fere ſemper repudiat, qui ſui mitigationem indicat. Hanc medendi rationem, quî feret pars affecta, quæ levis plumæ in aëre volitantis attactum formidat? ſi maſſa humorum ſit ſcorbutica, & malum altas radices egerit, inefficacia erunt prædicta omnia heroica remedia, tum nec pede amputato ceſſat dolor Podagricus, Vid. Helm. *Tract. de Podagra.*

§. XLII.

§. XLII.

Ad alteram claſſem medicamentorum externorum pertinent fomenta, cataplaſmata, emplaſtra, balnea varia, inunctiones, ſtricturæ, quæ tum proſperos, tum ſiniſtros effectus exerunt, ut experientiis multorum annorum decurſu natis cognitum eſt, ſingula breviter attingemus.

§. XLIII.

Fomentorum ſimpliciſſimum, forte & efficaciſſimum eſt aqua tepida, quæ blanda nec ex ſe acrimoniam acquirens, dum vero ab effluviis actione vitæ eductis eam alterari contingat, facile renovari poterit: accedit quod exhalantium cum aqua communicatio præcaveri queat, ſi laxæ veſicæ incluſa parti applicetur; hocce fomento calorem diutius ſervante ad omnem partis ſuperficiem accommodo, laxantur omnia ad intima uſque. Opponi hic poſſe videtur, augeri inde cauſam morbi, in quantum cauſæ morbificæ majus ſpatium ad ſui incrementum conceditur; argumentum hoc concedere tenemur, ſi fomes mali in ſanguine ſcorbutico hæſerit, ejuſque indolis ſit, ut per laxatos canales tranſire nequeat; ſi autem hoc in caſu moles fluidorum inſimul minuatur, cacochymia cognita corrigatur, tantum abeſt, ut quid ſiniſtri ab hac applicatione metuamus; interna ſunt prima indicantia, in quorum gratiam externa fiunt. Egregia eſt hujus medicamenti externe applicati ſecuritas, nullus ab eo repulſus ad interiora, contra materiam Podagricam intempeſtivis applicatis ad vitalia cum ſummo vitæ diſcrimine repulſam ad ſuam ſedem revocare, obſeſſa vitæ organa fatali hoſte liberare poteſt quam promtiſſime ſolo igne, croco maritata; interne illum aggrediendo, externe ipſi locum parando. Dum vero ipſi impar videtur, & plena diſcriminis ſymptomata moram non concedunt, epiſpaſticis femoribus, cruribus applicatis, potiunculis aromaticis, vino generoſo ipſo adjuvanda. Mala repulſionem ſubſequentia recenſet Cl. Boerh. Aph. 1273. ſolent eſſe effectus, ſeu

epigeneſes arcanorum antipodagricorum, quibus medicaſtri pro modico ægros reficiunt, extolluntque, ut lapſu graviori ruant. De fomentis compoſitis mucilaginoſis nil dicam, hæc enim virtute aquæ penetrantis juvare ſolent; Spiritus lavendulæ in quo ſapo venetus cum pauxillo opii ſolutus, digeſtus, linteis calidis applicatus ſæpe mira præſtat in mitiganda dolorum ſævitie, eſt in eo ſolvens, roborans, ſopiens, & blande ſtimulando pellens; Verum in ſimilium applicatione materia morbi ad emunctoria invitanda eſt repetitis clyſmatibus, eccoproticis purgantibus, itaque ductum ipſius naturæ imitamur, quæ ſolvendo, & evacuando ſanat, obſervante Hipp.

§. XLIV.

Cataplaſma primarium eſto ſtercus bubulum ab animali adhuc calens ſimplex, aut pauco aceto calido imbutum, quo dolores Podagricos citiſſime mitigatos novimus; potentius agit, ſi veſica aqua calida laxe impleta ſuperimponatur, hoc plus facit, quam ab ullo alio mihi cognito exſpectari poſſit Oportet autem parti nudæ applicare, ut vapor animalis in eam ſimul agat; qui noverit ab effectu ejus efficaciam, non opus habet in viva animalia crudeli manu ſævire, ut columbas, cuniculos vivos diſſectos imponere.

§. XLV.

Emplaſtra quid in hoc affectu præſtent, non determino, multi ea non ferunt; ſolent oſcula exhalantia magis occludere quam aperire; forte de ladano quid exſpectandum, ſed ſecura magis ſunt, quæ ante diximus.

§. XLVI.

Balnea ſunt vel frigida, vel calida, calidorum vis in fomento explicata. Frigidorum aqua ſimplex immediate applicata, aut ſtillicidio ex alto uſum habet, dum vaſa ad materiam repel-

pellendam roborantur, quod maxima cum cautela fieri oportet, ne pericula Aph. Boerh. 1273. inducantur; in naſcenti locum habent, minime in nodoſa, & ſcorbutica, corrige fontem, & puri fluent rivi.

§. XLVII.

Inunctiones variæ ſunt, quidam oleum terebinthinæ in quo camphora, & opium ſolutum partem affectam inungunt, ſed caute cum opiatis mercandum. Conſule Wedel. *de viribus opii in Arthritide.* Illud vero dicto modo applicatum urgente neceſſitate probamus, ne acerbitas dolorum alia inducat mala, ut convulſiones, pervigilium, quæ mala præcavere tenetur Medicus. Quantus eheu Medicus, qui ſedare ſcit dolorem, clamat æger! Cæterum pinguia merito exulent, eo quod poros obſtruant. Sincerius penetrantia iis præferenda, ut ſpiritus vini camphoratus. *Vidimus* inquit Wedelius opiolog. pag. 83. *a ſpiritu lumbricorum urinoſo volatili ſæpe in momento dolores Arthritidis vagæ conticuiſſe.* Idem in fixa obtinere poteſt. Oleum deſtillatum carannæ, tacamahacæ, ſuccini, ex his fit linimentum, quo illinatur locus. Tacamahaca ſingulare quid poſſidere contra Podagram dicitur, juxta illud Poëtæ:

Indomitam lenit tacamahaca Podagram.

§. XLVIII.

Stricturam nunquam indicari exiſtimamus, niſi in principio mali pars affecta nimis laxa fuerit, in hoc caſu præſtat illam pannis laneis, *vulgo flenel*, fumo ſuccini, maſtichis, thuris accenſi imbutis fricare, frictionem pro re nata repetere.

§. XLIX.

Interna medicamenta ſparſim indicavimus, præcipua cura in

in convenienti diæta verſatur *Cum ego olim*, inquit *Sennertus*, *articulorum doloribus vexarer*, *&* *varios de ea re legerem Auctores*, *in eo omnes conſentire animadverti*, *in Arthritidis curatione plus ſpei in bona diæta*, *quam in medicamentis ponendum eſſe.* Specificum ignoratur, cognitæ cauſæ oppoſitum optimum. Arcanum corallinum Paracelſi ab Helmontio repetitum neſcimus.

§. L.

Duæ tantum ſunt indicationes, 1°. reſtitutio viſcerum labefactorum in integrum, 2°. ablatio liquidi corrupti fluentis in vaſis, vel ſtagnantis ad loca. Vid. Boerh. *Aph.* 1274. quibus, & quo modo hæc duo præſtari poſſunt, præclare Auctor in ſequentibus Aphoriſmis abſolvit, ad quem L. B. remittimus, iis cum nil addere adhuc ſciam, ſpem Archiatro ſupremo omnis ſalutis Auctori committo, qui conſilia, rationem, & experientias meas dignetur dirigere in ſui gloriam, ægrorum ſolamen, & Artis, quam miſericors hominum infirmitati conceſſit, honorem.

F I N I S.

CO